

*ДО 100-РІЧЧЯ НАВС: ПРАДИЦІІ ТА СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ШКІЛ НАВС У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ПОРЯДКУ*

вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського: зб. наук. праць / за ред. С. Д. Максименка, Н. О. Євдокимової. — Т. 2. — Вип. 10 (91). — Миколаїв, 2013. — С. 121 — 125.

3. Іванова Н.Г. Професійно-важливі якості — важлива складова психологічних основ підготовки фахівця [Текст] / Н.Г. Іванова // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: зб. наукових праць / за ред. С.Д. Максименка, Н.О. Євдокимової.- Т. 2. — Вип. 5. — Миколаїв, 2010.- С. 129 — 132.

4. Мединська, Ю. Я. Теоретичні підходи та практичні аспекти діагностики компетентності особистості у сфері емоцій [Текст] / Ю. Я. Мединська // Практична психологія та соціальна робота. — 2013. — №10. — С. 11—15.

5. Основы теории коммуникации [Текст] : учебник / Подред.М.А. Василика. — М. : Гардарики, 2003. — 615 с.

Маринич А.І.

студент ННІ № 3 НАВС

Науковий керівник: Роговенко М.М.

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри філософії права та юридичної логіки

Національної академії внутрішніх справ

***ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЮРИСТА В КОМУНІКАТИВНОМУ
ВИМІРІ***

Соціально-економічні, суспільно-політичні й духовні процеси, що відбуваються в контексті розбудови правової держави, реформи політичної та суддівсько-правової системи, модернізація вищої освіти, зокрема юридичної, потребують нових підходів до підготовки конкурентноспроможного комунікативно компетентного фахівця.

Нині фахівці-юристи потрібні в кожній галузі народного господарства, апараті державного управління, місцевого самоврядування, законодавчій владі, державних і приватних структурах. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність розроблення нових наукових підходів до підготовки майбутніх фахівців права, спрямованих на переорієнтацію професійних цінностей, переосмислення мети, змісту навчання, упровадження нових освітніх технологій для забезпечення формування комунікативної компетентності, якою має володіти і виявляти кожен спеціаліст, зокрема і юрист, професійна діяльність якого передбачає постійну взаємодію у сфері "людина – людина".

Проблеми комунікативної підготовки майбутніх юристів розробляли дослідники С.Гусарев, М.Гредескул, М.Ренненкамф, А.Фатєєв, А.Жалінський, Н.Івакіна, А.Пиголкіна, О.Скакун та інші.

*ДО 100-РІЧЧЯ НАВС: ПРАДИЦІІ ТА СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ШКІЛ НАВС У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ПОРЯДКУ*

Зокрема А.Фатєєв зазначав, що вагоме значення для юриста відіграє мовна комунікація. Юрист, який вміє відмінно, мотивовано та переконливо виступати, комунікувати має більше можливостей для професійного росту. Юрист зобов'язаний у своїх промовах точно і відповідально відобразити юридично значимі обставини щодо справи, випадки і події в житті людей, зміст, сенс і значення правових норм.

Юристу постійно доводиться вдаватися до різних мовних форм, оцінювати особливості мовної поведінки інших осіб. Виходячи з реалій сьогодення стає зрозуміло що українській державі потрібен юрист, який володіє високим рівнем комунікативної компетентності, ставиться до професійної комунікації як до особистісної цінності, володіє культурою й технологіями різноманітних комунікацій, майстерно використовує вербальні, невербальні засоби спілкування для збагачення, оновлення власного комунікативного досвіду, має розвинений емоційний інтелект як інтегровану особистісну якість. Комунікативна комунікація – це сукупність процесів і систем, які забезпечують цілеспрямований обіг і поширення нормативно-правової інформації та правових знань у сучасному в інформаційному суспільстві [1].

Комунікативна культура юриста – це певний рівень освіченості та вихованості фахівця, який полягає в: 1) необхідності опанування певної системи юридичних знань, вмінь і навичок; 2) певному досвіді поведінки в різних конфліктних ситуаціях, який включає в себе високий рівень професійно-правового мислення та діяльності.

З поняттям “комунікативна культура” юриста пов’язане поняття “комунікативна компетенція”, яке є також надзвичайно важливим при повноцінному поясненні комунікативної культури юриста. Взагалі комунікативну компетенцію вчені визначають як конгломерат знань мовних і немовних вмінь та навичок спілкування, що людина набуває у ході природної соціалізації навчання і виховання. Комунікативна компетенція юриста – це насамперед обізнаність фахівця із процесами спілкування з різними верствами населення; це вміння у процесі спілкування адекватно застосовувати методи виховання (переконання, бесіда, приклад, навіювання тощо), конкретно розв’язувати конфліктні ситуації. Також до поняття комунікативна компетенція включається здатність використовувати мову, тобто здатність творчо, цілеспрямовано, грамотно встановлювати та підтримувати необхідні контакти з іншими людьми засобами української мови з урахуванням конкретної ситуації та комунікативної спрямованості. [2].

Серед загальних ознак юридичної професії О.М. Бандурка, В.О. Коновалова, Н.М. Конопенко вказують на такі: 1) суспільний і державний характер юридичної праці, що полягає у служінні громадянському суспільству і правовій державі; 2) асоціальний характер предмету юридичної праці, адже юрист має справу, як правило, із соціальними аномаліями, відхиленнями від суспільних норм; 3) домінування професійного обов’язку у

*ДО 100-РІЧЧЯ НАВС: ПРАДИЦІ ПІА СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ШКІА НАВС У РЕАЛІЗАЦІІ ПРІНЦИПІВ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІА ПОРЯДКУ*

прийнятті рішень та відповідальності за них; 4) управлінський характер частини професійних робіт, коли юрист, такий як прокурор або суддя, має визначені владні повноваження, що містять в собі управлінські основи; 5) творчий характер, що виявляється у постійному пошуку істини, у нешаблонності рішень і нестандартному підході до розв'язання нових завдань; 6) комунікативний характер праці, коли юристові доводиться переважну частину робочого часу спілкуватися з клієнтами, співробітниками та іншими сторонами юридичної справи, а також встановлювати численні контакти в ході вирішення юридичної справи; 7) жорстка обмеженість професійної діяльності рамками закону, тобто юристові повсякчас доводиться подумки співвідносити свої дії з нормами чинного законодавства.

Значну частину професійної діяльності юриста займає консультативна робота. У консультаційній роботі працівникам юридичної сфери за обов'язками професії доводиться мати справу з різними життєвими ситуаціями, зустрічатися з різними людьми: від найманого робітника до банкіра, від школяра до академіка, від добропорядного громадянина до запеклого злочинця. А це вимагає від них широкого кругозору, різних знань, високої культури поведінки та комунікабельності.

Знаряддям праці в юридичній сфері виступають функціональні засоби, тобто функції психіки та мовлення юриста. Отже, функціональні засоби юридичної праці обумовлюють необхідність комунікативної культури професіонала [2, с. 21,22].

Аналіз наукових джерел показує, що комунікативна культура має значний вплив на успішність професійної діяльності юриста. Слід зазначити, що автори Н.Б. Крилова, В.А. Правоторов системою спеціальних якостей вважають професійну культуру, яка безпосередньо забезпечує рівень юриста саме через професійну діяльність.

Таким чином, для успішної діяльності юриста необхідні такі професійно важливі якості:

1) особистісні: висвітлюють сукупність особистих рис характеру – вміння встановлювати контакти з людьми, спілкуватися з представниками різних верств населення, мужність, стриманість, чесність, добросовісність, ввічливість, доброзичливість, принциповість, людяність, тактовність, самокритичність, готовність до самопожертви.;

2) спеціальні професійні якості: відображають володіння спеціальними знаннями, вміннями і навичками, а також певними особистісними якостями, необхідними працівнику для успішної професійної діяльності [3, с. 218].

Аналіз наукової літератури дає підстави для виділення наступних особливостей професійної юридичної діяльності:

1. Наявність владних повноважень, що є одним із найбільш вагомих факторів міжособистісної взаємодії юриста з іншими учасниками кримінального та цивільного процесів. Неадекватне сприйняття цих

*ДО 100-РІЧЧЯ НАВС: ПРАДИЦІ ПІА СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ШКІА НАВС У РЕАЛІЗАЦІІ ПРІНЦИПІВ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІА ПОРЯДКУ*

повноважень людьми, які спілкуються з юристом, подекуди створює ілюзію, що комунікація має однонаправлений звинувачувальний характер.

Відповідно необдумане слово й недостатньо аргументована фраза з боку юриста може стати причиною серйозної психічної травми для іншого суб'єкта комунікації. Таким чином, професійне володіння словом передбачає вміння побудувати спілкування насамперед з урахуванням цих психологічних факторів.

2. Нерозривний зв'язок професійної, зокрема комунікативної, діяльності юриста із моральними принципами справедливості, гуманності, чесності тощо. Саме в мовленнєвому акті якнайкраще розкривається моральна сутність правоохоронця, його життєві і професійні принципи й переконання.

3. Сформованість так званого «юридичного мислення», яке дозволяє з допомогою «мови закону» оцінювати правові явища і процеси й відповідним чином на них реагувати. А це вимагає вміння правильно, з лінгвістичної точки зору, оформлювати думки у відповідних юридичних поняттях і категоріях.

4. Професія юриста немислима без творчості, адже кожна нова справа для слідчого, адвоката, прокурора чи судді являє собою нову «задачу», для вирішення якої потрібні не лише аналітичний розум, увага та здатність проникнути у внутрішній світ іншої людини, а й добре розвинені комунікативні якості, а саме вміння вибрати найбільш доцільні мовленнєві стратегії і тактики, прийоми роботи у кожній конкретній професійній ситуації – у ході проведення допиту, судових дебатів, при формулюванні рішення суду тощо.

5. Юристу у ході комунікації часто доводиться мати справу із активним або пасивним спротивом з боку інших осіб або мікрогруп. До того ж спілкуватися випадає із представниками різних професій і соціальних груп різного культурного рівня. І в кожному конкретному випадку треба знаходити потрібний тон, відповідні слова, аби мовлення юриста було належним чином сприйняте.

Отже, виходячи із виняткової важливості розвитку комунікативних навичок, на яких наголошувалося вище, майбутній правник, який усвідомлює важливість охарактеризованих чинників оптимізації розвитку його комунікативної компетентності й кожного з її основних компонентів, має відповідально ставитися до особистісного і професійно-комунікативного самовдосконалення як майбутнього фахівця. У цьому зв'язку слід постійно дбати про поглиблення своїх комунікативних мотивів і потреб, про розвиток ціннісної сфери, про стабілізацію професійної спрямованості, про самоорганізацію в діяльнісному спілкуванні та виховання морально-комунікативних якостей.

Список використаних джерел :

*ДО 100-РІЧЧЯ НАВС: ПРАДИЦІ ПІА СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ШКІА НАВС У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІНЦИПІВ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІА ПОРЯДКУ*

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарьова. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 472 с.
2. Василюк А. В. Професійно-педагогічна підготовка вчителів у Польщі (1989 – 1997 рр.): Автореф. дис. канд. пед. наук. / А. В. Василюк – К., 1998. – 21 с.
3. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований / Н. И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 17-24.

РОГОВЕНКО Марія Михайлівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії права та юридичної
логіки Національної академії внутрішніх справ

***ПЕДАГОГІЧНИЙ АРТИСТИЗМ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ КОМПОНЕНТ
ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ***

Вимоги, які висуває сьогодення перед викладачем закладу вищої освіти стосуються не тільки професійної компетентності, але і людських якостей педагога. Сучасний викладач, поєднуючи в собі моральну та інтелектуальну культуру, має бути, перш за все, духовним наставником. Обрані ним методи, засоби та прийоми викладання повинні гармонійно поєднуватись з умінням володіти власною емоційно-вольовою сферою – здійснювати саморегуляцію за будь-якої ситуації, бути чутливим до іншої людини, життєрадісним, внутрішньо зібраним, вміти вести за собою, керувати своїм тоном спілкування, поглядом, мімікою, рухами. Саме в цьому і проявляється педагогічний артистизм викладача, що є невід'ємним компонентом педагогічної майстерності.

Проблемі педагогічного артистизму присвячували свої роботи О.С.Булатова, І.А.Зязюн, В.А.Кан-Калік, В.І.Загвязинський та ін. Аналіз літературних джерел свідчить, що до складових педагогічного артистизму можна віднести: по-перше, здібність викладача до перевтілення, вміння «зіграти роль», багатство жестів та інтонацій, оволодіння мистецтвом розповіді, відчуття внутрішньої свободи та ін.; по-друге, здатність відбирати найбільш естетично яскраву смислову інформацію, володіти технікою постановки запитань, відшукувати способи «занурення» в тему, вміти вибудовувати свою поведінку відповідно до педагогічних задач; по-третє, здібність до педагогічної творчості [1].

О.С.Булатова зазначає, що педагогічний артистизм має дві сторони – внутрішню і зовнішню. Внутрішній артистизм – це культура педагога, безпосередність і свобода, емоційність, гра уяви, образний шлях постановки і